

UZASADNIENIE

(...) z ograniczoną odpowiedzialnością (...), reprezentowana przez radcę prawnego K. B., wniosła pozew przeciwko E. Z., domagając się uznania za bezskuteczną umowy darowizny zawartej 7 lipca 2011r. między D. S. (wcześniej noszącą nazwisko U.) a pozwaną i zasądzenia od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego żądania powódka wskazała, że w akcie notarialnym z 8 marca 2011r. dłużniczka D. S. potwierdziła zawarcie z powodową spółką porozumienia w przedmiocie spłaty zadłużenia wobec powódki i w związku z tym zobowiązała się do zapłaty na rzecz powódki kwoty 15 127,91 zł w terminie do 15 sierpnia 2011r. wraz z odsetkami ustawowymi i ewentualnymi kosztami postępowania egzekucyjnego. Tego samego dnia, co do wymienionej wyżej wierzytelności, dłużniczka złożyła w akcie notarialnym oświadczenie o poddaniu się egzekucji w trybie przepisu art. 777 z1 pkt. 4 kpc. Mimo upływu przewidzianego terminu i wezwania do zapłaty D. U. nie uiściła żądanej kwoty, w związku z czym powódka złożyła wniosek o nadanie aktowi notarialnemu zawierającemu jej oświadczenie o poddaniu się egzekucji klauzuli wykonalności a po jej uzyskaniu złożyła do Komornika K. C. wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. W trakcie tego postępowania Komornik poinformował wierzyciela o zawarciu kwestionowanej umowy darowizny między pozwaną a jej matką D. S. (noszącą wówczas nazwisko U.), na mocy której 60 umowy na własność pozwanej miały przejść obiekty handlowe wraz z wyposażeniem, o łącznej wartości 400 000 zł. Postępowanie egzekucyjne przeciwko D. U. zostało umorzone z powodu jego bezskuteczności. Zdaniem powódki, spełnione zostały wszystkie przesłanki z art. 527 kc, gdyż działania dłużniczki uniemożliwiły jej uzyskanie zaspokojenia, a wskutek tych działań osoba trzecia, pozostająca z dłużniczką w bliskim stosunku w rozumieniu przepisu art. 527 §3 kc, uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie (k. 1-6.).

E. Z., reprezentowana przez adwokata M. O., domagała się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwana przyznała fakt zawarcia umowy darowizny z 7 lipca 2011r. stwierdziła jednak, że w chwili dokonania tej czynności nie miała żadnej wiedzy o sytuacji majątkowej darczyńcy i w związku z tym nie wiedziała ani nawet, przy zachowaniu należytej staranności, nie mogła się dowiedzieć o okolicznościach uzasadniających żądanie pozwu, a w szczególności o działaniu darczyńcy z pokrzywdzeniem wierzycieli. Ponadto pozwana zarzuciła, że wskutek dokonania darowizny dłużniczka nie stała się niewypłacalna, gdyż w tamtym momencie była właścicielem nieruchomości tj. zabudowanej budynkiem mieszkalnym działki nr (...) oraz działki nr (...), co jednocześnie powodowało, że dokonując darowizny dłużniczka nie miała świadomości działania z pokrzywdzeniem wierzycieli. Ponadto pozwana podniosła, że kwestionowana przez powódkę umowa darowizny pawilonu handlowego była nieważna, albowiem w chwili zawarcia tej umowy dłużniczka nie była jego właścicielem, ponieważ wcześniej własność pawilonu przeniosła na Bank Spółdzielczy w W. (k. 49-51).

Sąd ustalił, co następuje.

W dniu 8 marca 2011r. D. S., ówczesnie nosząca nazwisko U., matka E. Z., złożyła do aktu notarialnego, sporządzonego przed notariuszem J. B., oświadczenie stwierdzające, że prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...). Spożywczy i Przemysłowymi. Usługi Gastronomiczne, REGON (...)..." oraz, że dnia 8 marca 2011r. zostało zawarte między nią a (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S." porozumienie, z którego wynika, że jako dłużnik uznała ona przysługującą wobec niej Spółce (...) wierzytelność w łącznej kwocie 15 256,01 zł, w całości wymagalną, która to wierzytelność powstała z tytułu zawartych przez strony porozumienia umów sprzedaży artykułów spożywczych, - w ramach prowadzonych przez nie działalności gospodarczych, stwierdzonych następującymi fakturami: faktura VAT nr (...) z 28.04.2010r., fakturą VAT nr (...) z 14.07.2010r., fakturą VAT nr (...) z 15.07.2010r., fakturą VAT nr (...) z 11.05.2010r. i fakturą VAT nr (...) z 22.06.2010r., powiększoną o odsetki liczone od wymienionych kwot od dnia 30 lipca 2010r., które na dzień zawarcia porozumienia wynosiły 1 127,91 zł. W §3 aktu notarialnego D. U. oświadczyła, że z związku z treścią opisanego porozumienia zobowiązuje się zapłacić na rzecz Spółki (...) kwotę 15 127,91 zł w maksymalnym terminie do 15 sierpnia 2011r. z odsetkami ustawowymi i kosztami ewentualnego postępowania egzekucyjnego w kwotach i terminach opisanych w §1 aktu oraz, że co do obowiązku

zapłaty poszczególnych rat składających się na tę należność poddaje się egzekucji wprost z tego aktu na podstawie art. 777 §1 pkt. 4 kodeksu postępowania cywilnego (bezsporne, nadto dowód: kopia aktu notarialnego k. 11, 12).

Ponieważ D. U. nie wywiązała się z zobowiązań wynikających z opisanego aktu Spółka (...) wystąpiła o nadanie powołanemu aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności a postanowieniem Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim z 23 sierpnia 2011r. wydanym w sprawie I Co 865/11 wniosek ten został uwzględniony. Na podstawie tak powstałego tytułu wykonawczego powódka złożyła do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu (obecnie przy SR w Kamieniu Pomorskim) K. C. wniosek o przeprowadzenie przeciwko dłużniczce egzekucji. Egzekucja ta była prowadzona w sprawie oznaczonej sygn. akt Km 732/11 i została umorzona postanowieniem z 15 października 2014r. na podstawie przepisu art. 824 §1 pkt. 3 kpc tj. z uwagi na okoliczność, iż z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej aniżeli koszty postępowania (bezsporne, nadto dowód: kopia postanowienia k. 13, kopia postanowienia komornika k. 17, zawiadomienie o umorzeniu egzekucji z rachunku bankowego k. 18).

W dniu 7 lipca 2011r. D. U. zawarła z pozwana umowę darowizny na mocy, której E. Z. uzyskać miała prawo własności obiektu handlowego – pawilonu o powierzchni 50 m² z tarasem /smażalni ryb/ oraz obiektu handlowego – lodziarni, nietrwale związanych z gruntem, zlokalizowanych w K. przy ul. (...), posadowionych na części działki numer (...) oraz wyposażenia tych obu obiektów szczegółowo opisanego w §1 umowy darowizny (bezsporne nadto dowód: kopia umowy darowizny k. 14, 15).

Na podstawie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie rzeczy ruchomych oznaczonych co do tożsamości z dnia 22 sierpnia 2007r. D. U. przeniosła na Bank Spółdzielczy w W. własność (...) handlowego (...) położonego w K. przy ul. (...). Przedmiotem tej umowy był nietrwale związany z gruntem obiekt handlowy w postaci smaźalni ryb, natomiast nie obejmowała ona rzeczy ruchomych stanowiących wyposażenie tego obiektu (dowód: umowa cesji k. 41, polisa k. 73, 74).

W dniu dokonania kwestionowanej czynności dłużniczka była właścicielem, położonej w K. przy ul. (...), nieruchomości, zabudowanej budynkiem mieszkalnym, obciążonej od dnia 31 sierpnia 2007r. hipoteką kaucyjną do kwoty 645 000 zł oraz, położonej w K. przy ul. (...), nieruchomości niezabudowanej, obciążonej wraz z nieruchomością przy ul. (...) hipoteką kaucyjną łączną do kwoty 645 000 zł oraz hipoteką zwykłą Ł. w kwocie 110 000 zł i hipoteką kaucyjną łączną do kwoty 168 700 zł (dowód: odpisy z ksiąg wieczystych k. 38, 39).

Łączna wysokość zobowiązań będących przedmiotem postępowań egzekucyjnych prowadzonych obecnie przeciwko D. S. przekracza 1 700 000 zł a liczba tych postępowań przekracza 40. Aktualnie dłużniczka jest nadal właścicielem nieruchomości położonej przy ul. (...), przy czym nieruchomość ta jest obciążona hipotekami na kwotę ponad 1 miliona złotych (wiadome sądowni z urzędu).

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo wniesione przez Spółkę (...) okazało się w znacznej części uzasadnione.

Przedstawiony powyżej stan faktyczny był niesporny co do faktu istnienia po stronie powodowej opisanej pozwie wierzytelności, umorzenia postępowania w sprawie Km 732/11 z powodu bezskuteczności egzekucji, zawarcia i przedmiotu umowy darowizny między pozwana a jej matka oraz zawarcia w 2007r. przez D. U. z Bankiem Spółdzielczym w W. umowy przewłaszczenia rzeczy ruchomych na zabezpieczenie. Należy również zauważyć, że powódka przedłożyła dowody z dokumentów w postaci kopii aktu notarialnego, kopii postanowienia sądu o nadaniu klauzuli wykonalności, kopii postanowienia komornika o umorzeniu egzekucji oraz kopii umowy darowizny, które to dokumenty nie były kwestionowane przez stronę pozwaną i dowodzą prawdziwości twierdzeń powódki, w zakresie w jakim to wynika z ich treści. Przedmiot umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie zawartej przez D. U. z Bankiem Spółdzielczym w W. w dniu 22 sierpnia 2007r. Sąd ustalił w oparciu o znaną mu z urzędu z toku innych postępowań treść tej umowy oraz na podstawie treści umowy cesji praw z polisy ubezpieczeniowej i samej polisy, z których, zdaniem Sądu, wynika że przedmiotem umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie był wyłącznie obiekt handlowy w postaci

smażalni ryb, natomiast nie było nim wyposażenie tego obiektu jak również obiekt handlowy w postaci lodziarni i jej wyposażenie.

Zgodnie z przepisem art. 527 §1 kc gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Pojęcie pokrzywdzenia wierzyciela definiuje przepis art. 527 §2 kc stanowiący, że czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Z kolei przepis §3 stanowi, że jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Niewypłacalność oznacza taki obiektywny stan majątku dłużnika, w którym egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko dłużnikowi, natomiast „niewypłacalność w wyższym stopniu” powstaje także wówczas, gdy zaspokojenia można uzyskać dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka, co oznacza, że z pokrzywdzeniem wierzyciela mamy do czynienia także wówczas, gdy skutek kwestionowanej czynności stan majątku dłużnika powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela. Należy przy tym zauważyć, że w myśl przepisu art. 529 kc, jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Wynikający z przepisu art. 527 kc wymóg działania dłużnikiem ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela rozumie się jako stan zdawania sobie przez dłużnika sprawy z tego, że jego czynność może spowodować niemożliwość uzyskania zaspokojenia przez jego wierzycieli. Przy tym jednak należy zgodzić się z powódką, iż nie musi to oznaczać zamiaru pokrzywdzenia wierzycieli ani też nie musi odnosić się do żadnego konkretnego wierzyciela i powinno być pojmowane jako możliwość wyciągnięcia przez dłużnika wniosku, jaki przeciętnie inteligentna osoba mogłaby wysnuć z faktu istnienia wierzytelności oraz skutków dokonywanej czynności dla jego majątku.

Uwzględniając powyższe oraz fakt, że postępowanie egzekucyjne prowadzone na wniosek powódki przeciwko D. S. okazało się bezskuteczne, a matka pozwanej dokonała darowizny na jej rzecz zaledwie cztery miesiące po zawarciu porozumienia z powódką, Sąd przyjął, że skutek dokonania kwestionowanej czynności D. S. stała się niewypłacalna, a co najmniej niewypłacalna w wyższym stopniu oraz, że działała ona ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. W tym miejscu należy nawiązać do zeznań złożonych przez matkę powódki w charakterze świadka. Otóż, w ocenie Sądu, są one całkowicie niewiarygodne w zakresie motywów, jakimi miała się ona kierować dokonując darowizny na rzecz córki oraz nie informowania córki o jej problemach finansowych. Twierdzenia jakoby dokonanie darowizny miało zabezpieczyć możliwość spokojnego, nie zakłócanego przez męża, prowadzenia działalności gospodarczej przez dłużniczkę, nie wytrzymują krytyki i, zdaniem Sądu, stanowią wyłącznie element przyjętej przez stronę pozwaną taktyki procesowej. Dodatkowo należy zauważyć, że D. S., składając zeznania potwierdziła, iż zdawała sobie sprawę ze swojego zadłużenia oraz, że oprócz majątku objętego darowizną, wymienionych wyżej nieruchomości i dwuletniego samochodu marki S. (...) (który następnie także darowała córce) nie posiadała innego majątku. W opinii Sądu pozwala to jednoznacznie stwierdzić, iż dokonując darowizny w pełni zdawała sobie ona sprawę ze skutków, jakie pociągnie to za sobą dla możliwości uzyskania zaspokojenia przez jej wierzycieli, a nawet może świadczyć, że wprost działała z zamiarem ich pokrzywdzenia. Fakt posiadania przez dłużniczkę dwóch, opisanych wyżej, nieruchomości nie zmienia tej oceny, gdyż obie te nieruchomości były już w dacie dokonania darowizny obciążone hipotekami na kwotę ponad 900 000 zł, a obecnie na ponad 1 milion złotych. Na koniec należy jeszcze podkreślić, że przeciwko dłużniczkę prowadzonych jest obecnie ponad 40 postępowań egzekucyjnych, na łączną kwotę ponad 1 700 000 zł.

Zgodnie z przepisem art. 528 kc, jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Biorąc pod uwagę zacytowany przepis

Sąd stwierdził, że stan świadomości pozwanej co do działania przez darczyńcę z pokrzywdzeniem wierzycieli jest pozbawiony znaczenia dla sprawy, gdyż nawet gdyby o tym nie wiedziała i nie mogła się dowiedzieć pokrzywdzeni wierzyciele nadal mogą skutecznie domagać się uznania umowy darowizny za bezskuteczną wobec nich.

W tym stanie rzeczy roszczenie powódki należało uznać za usprawiedliwione co do zasady. Jeżeli jednak chodzi o przedmiotowy zakres tego roszczenia Sąd uznał, że nie zasługuje ono na uwzględnienie w całości. Należy bowiem zauważyć, że w dniu 22 sierpnia 2007r. D. U., w drodze umowy przewłaszczenia rzeczy ruchomych na zabezpieczenie, przeniosła na Bank Spółdzielczy w W. własność nietrwale związanego z gruntem obiektu handlowego w postaci smażalni ryb, który to obiekt był także przedmiotem kwestionowanej umowy darowizny. Postępowanie dowodowe nie wykazało, aby stan własności wspomnianego obiektu handlowego tj. smażalni ryb uległ zmianie po dacie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie, w związku z czym Sąd przyjął, iż skutki tej umowy trwają nadal, co oznacza, że od 22 sierpnia 2007r. właścicielem tego obiektu jest Bank Spółdzielczy w W.. Prowadzi to do wniosku, że kwestionowana przez powódkę umowa nie spowodowała skutku w postaci uzyskania przez pozwaną własności tegoż obiektu, gdyż D. U., nie będąc w dniu 7 lipca 2011r. właścicielem obiektu, nie mogła tego prawa przenieść na rzecz pozwanej i w tym zakresie umowa darowizny była bezskuteczna. Tym samym przyjąć należało, że co do wymienionego obiektu tj. smażalni ryb pozwana nie uzyskała kosztem majątku dłużniczki korzyści, a to uniemożliwia uznanie kwestionowanej czynności w opisanym zakresie za dokonana z pokrzywdzeniem powódki.

Wobec powyższego, na podstawie powołanych przepisów, za bezskuteczną wobec Spółki (...) w zakresie ochrony wierzytelności wynikającej z oświadczenia dłużniczki o poddaniu się egzekucji uznano umowę darowizny zawartą między D. S. a pozwaną w dniu 7 lipca 2011r., z wyłączeniem jednakże obiektu handlowego w postaci smażalni ryb. Wysokość wierzytelności, której ochronie służyć ma rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, określono zgodnie z treścią pisma pełnomocnika powódki z dnia 15 grudnia 2015r.

Mimo, iż powódka częściowo przegrała sprawę, gdyż co do obiektu smażalni ryb powództwo zostało oddalone, Sąd, mając na uwadze, że co do zasady powództwo było usprawiedliwione, znaczna część wierzytelność podlegającej ochronie została w toku procesu uiszczona, a strona powodowa, przed wytoczeniem powództwa, nie mogła uzyskać informacji, co do rzeczywistego stanu prawnego tego obiektu, zgodnie z przepisem art. 98 §1 kpc zasądził od pozwanej jako strony przegrywającej, na rzecz powódki całość poniesionych przez nią kosztów procesu, na które złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 185 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 600 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł.